Projekt - Öka ungas delaktighet
Reviderad plan

Projektet syftar till att uppmuntra, främja och underlätta ungas deltagande i det demokratiska livet

Bakgrund

Unga är underrepresenterade i beslutsfattande i hela Norden, så även på Åland. Många unga känner sig inte som en del av samhället och ännu färre ser att de kan påverka beslut i sin kommun eller i politiken i allmänhet. Det skapar ett glapp, då det samtidigt finns önskemål om att flera unga ska engagera sig i samhället och i politiken.
Utöver det vet vi att många unga mår dåligt påverkade av hoten från omvärlden, klimatkrisen och krigen hänger över många. De upplever utanförskap, maktlöshet och hopplöshet inför framtiden och få tillfällen ges för unga att samtala om dessa frågor. Det är inte bara ett underbetyg för demokratin utan också dåligt för folkhälsan då vi vet att engagera sig för andra och sin omgivning är en viktig del i ett folkhälsoarbete.
Genom Barnkonventionen har ett allt större intresse väckts bland myndigheter och organisationer för att lyssna på och engagera unga. Men det har visat sig inte vara så enkelt. Hur ”hittar” man intresserade unga och framför allt, hur intresserar man unga att delta och engagera sig - så att man inte bara får de unga som kommer från samhällsengagerade familjer. I FN:s resolution 2250 om unga, fred och säkerhet ingår att inkludera unga i alla former av beslutsfattande, stärka och skydda barn och ungas rättigheter, erbjuda trygga mötesplatser för unga, arbeta i breda partnerskap samt att målmedvetet ha ett riktat arbete mot marginaliserade grupper av unga. Funktionsrättskonventionen lyfter fram vikten av att unga är representerade och talar om ”Inget om oss utan oss.” Även den åländska bärkrafts agendan lyfter upp vikten av att skapa goda förutsättningar för unga att engagera sig. Det finns alltså både dokument och en vilja att få med unga i samhällsbygget. Men de flesta unga är idag ovana att diskutera samhällfrågor och väldigt få sammanhang tränar unga i det, vilket gör att de flesta inte tror på sig själva eller har erfarenheter och därför inte heller vill engagera sig.
Partierna, en del kommuner och andra organisationer försöker nå unga, men har både svårt att hitta dem och att hitta fungerande former som skulle kunna få ungas deltagande att fungera. Det finns idag få tillfällen till neutrala test och träningstillfällen för unga att diskutera, engagera och organisera sig. Det gör att endast de, som har tur att leva i en familj med tradition att diskutera eller som har engagerade lärare som målmedvetet arbetar med detta och ger alla utrymme att träna, ges dessa möjligheter. Det är också svårt för en ung person som vill engagera sig att veta vart man ska vända sig. Det ordnas idag många internationella och nordiska evenemang för unga, men arrangörerna har alltid svårt att hitta åländska deltagare. Det finns idag få organisationer på Åland som aktivt arbetar ungas engagemang och delaktighet. När många unga är ovana att bli tagna på allvar och lyssnade på krävs ett aktivt kunskapsbaserat arbete för att dels underlätta för vuxenorganisationer att komma i kontakt med unga, dels att hitta former för ungas engagemang och delaktighet och forum där de själva får pröva och organisera sig.

Projektet fick endast 10 000 € utifrån detta vill ABF göra följande pilotprojekt för att då ändå starta ett demokratiarbete bland och med unga.

De här projektet vill

- väcka intresse och skapa kunskap bland unga om hur unga kan engagera sig
- arbeta uppsökande, ~~främst i grundskolorna men också i gymnasiet - speciellt yrkesgymnasiet är intressant då de flesta av dess elever stannar kvar på Åland efter studierna. I skolorna handlar det främst om att~~ träna och förstå hur man kan engagera sig men också att skapa kontakter till olika föreningar och organisationer
- arrangera ~~olika aktiviteter som till exempel ungdomsforum~~, 1 hackatons, idéverkstäder ~~för att testa olika metoder och former för ungas delaktighet~~
- sammanföra unga och beslutsfattare i meningsfulla dialoger
~~- arbeta för att hitta former för ungdomsengagemang som passar på Åland~~
~~- arrangera en konferens eller läger där intresserade ungdomar kan träffas, ha kul och diskutera frågor som de ser som angelägna~~
- att tillsammans med andra arrangera ett engagemansläger.

Projektets mål

att träna unga att diskutera, argumentera, lyssna och visa att det är både bra och OK att ha olika åsikter och att visa på möjligheter hur man kan engagera sig.
att utifrån intresse, önskemål och behov stödja unga som i olika former av organisering vill engagera sig

Plan

Tidsplan

~~Ett treårigt projekt som utvärderas efter varje år för att prioritera vilka metoder och åtgärder som fungerat och ska utvecklas.~~
~~Start 2026 med två anställda projektarbetare som skapar erbjudanden till skolor och föreningar, bokar medverkande, lokaler, samordnar resor och tillfällen, mm.~~
Två timanställda som arbetar hösten 2026 träffar några klasser och arrangerar en idéverkstad och ett Hackaton.

Undersöka och uppsöka

~~Undersöka och sammanställa vilka mötesplatser (ungdomsgårdar, ungdomsråd, föreningar) som arbetar med eller vill arbeta med delaktighet), se hur de fungerar och vilket samarbete och stöd som det finns önskemål om och behov av.~~
Uppsökande arbete där ungdomar erbjuds teman eller själva får välja teman som de vill fördjupa sig i och samtala kring. Detta kunde erbjudas skolor och föreningar i form av till exempel lektionspaket eller workshops.

Skapa forum för ungas engagemang

~~En plats där de, tillsammans med andra unga, kan undersöka, uttrycka och utveckla sina intressen, förmågor och idéer för framtiden. En plats där de kan få stimulans och stöd att vidareutveckla de kunskaper, färdigheter, attityder och värderingar de behöver för att kunna nå sin fulla potential som individer och samhällsmedborgare.~~

~~Metoderna kan vara olika: ungdområd, ungdomsformun,~~ idéverkstäder, hackatons, läger, etc

Kvalitet och komptenshöjning
Skapa utbildning och fortbildningstillfällen tillsammans med ungdomarna i delaktighets- och demokratiarbete för ungdomsarbetare och andra intresserade.
Bygga ett nätverk för ungdomsarbetare och ungdomsledare för fortsatt stöd, handledning och erfarenhetsutbyte.
Verksamhetsledaren är mentor för projektarbetarna. En referensgrupp med Feministparaplyets projektledare, Rädda Barnens verksamhetsledare och Skunks ungdomscoach.

Utvärdering

Löpande uppföljning under projektets gång
för att fånga ungas upplevelser, testa metoder och kunna justera arbetet fortlöpande.
Efter varje workshop, forum eller läger samlas korta deltagarenkäter in. Enkäterna innehåller några enkla frågor om vad som var bra, vad som kunde förbättras och om aktiviteten väckt intresse för samhällsengagemang.
Vid evenemang används även en feedback-vägg där unga anonymt kan skriva ner sina tankar, idéer och önskemål på lappar eller digitalt.
Projektgruppen håller regelbundna reflektionsmöten, ungefär en gång i månaden, där man gemensamt diskuterar vad som fungerat bra och vad som kan utvecklas.
Erfarenheterna dokumenteras kort i en loggbok.

~~**Årsutvärdering**~~
~~för är att se vilka arbetssätt och metoder som fungerat bäst, och att prioritera vad som ska utvecklas inför nästa år.~~
~~Vid årets slut sammanställs dokumentation, erfarenheter och antal deltagare i olika aktiviteter. Kvalitativa uppföljningar görs genom seminarium, fokusgrupper eller korta intervjuer med unga, lärare och samarbetspartners. Frågorna handlar om hur de upplevt projektet, om de sett någon förändring i ungas engagemang och vad som varit mest värdefullt.~~
~~En kort rapport skrivs där resultat, lärdomar och rekommendationer inför kommande år dokumenteras.~~

Slututvärdering
~~När projektet avslutas görs en samlad bedömning av måluppfyllelse och effekter. Dessutom samlas berättelser från unga deltagare, skolor och samarbetspartners som beskriver vad projektet betytt för dem. Projektet avslutas med ett seminarium där resultatet presenteras och där unga diskutera hur arbetet kan leva vidare och formulera rekommendationer för fortsatt arbete med ungas delaktighet på Åland.~~
En rapport skrivs och referensgruppen utvärderar tillsammans med projektledarna.

Huvudmålgrupp
Ungdomar 13-18 år
Övriga ungdomsarbetare, lärare, tjänstemän och politiker.

Övrigt

Landskapsregeringens demokratistrategi
Projektet stöder landskapsregeringens demokratistrategi och kan göra en del av det gräsrotsarbete som idag saknas på Åland för att unga ska komma samman och engagera sig.

Material
Mycket bra metoder och material finns till exempel hos Fredsakademin respektive Demokratiakademin Sverige, Youth Movment 2030 och De Ungas akademi i Finland. På Åland har SKUNK och Rädda Barnen prövat metoder i flera år. Material och metoder behöver inte uppfinnas men behöver tränas och spridas.

Varför ABF?
ABF arbetar med folkbildning på olika sätt genom enkla möten och mer avancerade föreläsningar och workshops. Flera av ABF:s medlemsföreningar är engagerade i ungas delaktighet så kompetens finns. Vi har också medlemsföreningar som ha ungdomsgrupper men som inte hittar de unga.

Samarbete
Inom Bärkraft finns flera föreningar som är intresserade av detta tema, de kan vara en resursgrupp.
Både Rädda Barnen och SKUNK arbetar med delaktighetsfrågor och är viktiga samarbetspartners